

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Związanie Polski Umową o zabezpieczeniu społecznym z Ukrainą ma na celu spełnienie społecznych oczekiwań w tym zakresie, rozwiązanie istotnych problemów obywateli Polski i Ukrainy wynikających z braku takiej Umowy, jak również stworzenie lepszych warunków rozwoju polsko-ukraińskiej współpracy gospodarczej.

Prawo do zabezpieczenia społecznego należy do podstawowych praw człowieka. Realizacji tego prawa służą przede wszystkim krajowe (wewnętrzne) systemy zabezpieczenia społecznego poszczególnych państw. Jednakże nie zawsze są one w stanie zapewnić pełną ochronę ubezpieczeniową, szczególnie w odniesieniu do osób zmieniających w czasie swej aktywności zawodowej miejsce zatrudnienia lub zamieszkania. Dlatego też standardem jest zawieranie przez państwa dwustronnych lub wielostronnych umów międzynarodowych z zakresu zabezpieczenia społecznego, które tworzą podstawy koordynacji systemów funkcjonujących w umawiających się państwach, zapewniając tym samym skuteczną ochronę ubezpieczeniową swym obywatelom.

Podstawy prawne dające gwarancję, że zmiana miejsca zatrudnienia lub zamieszkania nie wpłynie negatywnie na sytuację obywatela w zakresie zabezpieczenia społecznego pozytywnie oddziałują na budowę zaufania do państwa oraz przyczyniają się do większej aktywności w zakresie poszukiwania zatrudnienia poza granicami swego państwa. Gwarancje takiej ochrony ubezpieczeniowej już mają polscy obywatele podejmujący zatrudnienie lub przemieszczający się na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarii, a także państw, z którymi łączą Polskę dwustronne umowy z zakresu zabezpieczenia społecznego. Jednakże gwarancji tych nadal pozbawionych jest wielu polskich obywateli zamieszkałych lub podejmujących zatrudnienie poza granicami naszego kraju, w tym zamieszkałych lub zatrudnionych na Ukrainie. Szczególnie pozbawieni są tych gwarancji polscy obywatele, którzy przesiedlili się z Ukrainy do Polski.

Wraz ze zmianami politycznymi w Polsce w 1989 r. nastąpił zasadniczy zwrot polityki wobec Polonii, emigracji i Polaków za granicą. Wśród tej grupy osób szczególnym zainteresowaniem objęci są Polacy żyjący za wschodnią granicą, z obszarów byłego ZSRR. Świadczy o tym liczna korespondencja, jaka wpływała do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie uregulowania stosunków w zakresie zabezpieczenia społecznego z państwami powstałymi po rozpadzie byłego ZSRR, w tym z Ukrainą. Zarówno osoby bezpośrednio zainteresowane tą kwestią,

jak też instytucje i urzędy występujące w imieniu tych osób, wskazują na pilną potrzebę rozwiązania problemów dotyczących osób posiadających okresy ubezpieczenia przebyte na terytorium Ukrainy, a zamieszkałych w Polsce, poprzez zawarcie stosownej umowy o zabezpieczeniu społecznym. Wprawdzie trudno precyzyjnie określić liczbę polskich obywateli, których problem braku ochrony ubezpieczeniowej w relacjach Polska-Ukraina dotyczy, to niewątpliwie grupa osób zainteresowana zawarciem polsko-ukraińskiej Umowy, szczególnie ze względu na wprowadzenie zasady sumowania okresów ubezpieczenia, istnieje¹⁾.

Wśród osób (obywateli Polski) zainteresowanych zawarciem polsko-ukraińskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym można wyróżnić dwie grupy, tj.: osoby zamieszkałe w Polsce posiadające status repatrianta oraz osoby zamieszkałe w Polsce i nieposiadające takiego statusu. Każda z tych grup wskazuje na pewne negatywne dla nich skutki związane z brakiem stosownej polsko-ukraińskiej Umowy.

Osoby posiadające status repatrianta domagały się podjęcia określonych działań w sprawie zawarcia polsko-ukraińskiej Umowy, zwracając uwagę na dwie szczególnie dla nich istotne kwestie, a mianowicie:

- to, że do ustalenia wysokości polskiego świadczenia przyznanego z uwzględnieniem okresów zatrudnienia przebytych na Ukrainie (często wykonywanego w warunkach szczególnych) nie jest brane pod uwagę wynagrodzenie osiągnięte za tę pracę na Ukrainie. W efekcie osoby te zazwyczaj w Polsce uprawnione są do świadczeń wypłacanych w wysokościach minimalnych,
- to, że członkowie rodzin repatriantów nie mają prawa do korzystania z postanowień art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.), czyli okres zatrudnienia na Ukrainie nie może być im zaliczony na prawo do polskich świadczeń emerytalno-rentowych. W efekcie niejednokrotnie osoby te (głównie osoby starsze) mają trudności ze spełnieniem warunków wymaganych dla uzyskania prawa do polskiego świadczenia bądź spełnienie tych warunków jest wręcz niemożliwe.

Wskazane problemy dotyczą niemałej grupy osób, gdyż według danych uzyskanych z Urzędu ds. Repatriacji i Cudzoziemców, w latach 1997 – 2004 repatriowało się do Polski z terenu

---

¹⁾ Według spisu ludności sporządzonego w 2001 r. na Ukrainie do narodowości polskiej przyznaje się 144,1 tys. osób (Źródło: P. Eberhardt „Przegląd Wschodni”, t. VIII, z 3(31), tj. 0,3% ogółu mieszkańców (Źródło: „Biuletyn Ukrainoznawczy” 2002, nr 8). Jednakże nie można uznać, że grupa osób posiadająca poczucie polskiej tożsamości jest równoznaczna z grupą osób, do której postanowienia polsko-ukraińskiej umowy będą miały realne zastosowanie.

Ukrainy ok. 1000 osób, które mają prawo do skorzystania z postanowień powołanej ustawy²⁾. Natomiast nie posiadają tego prawa członkowie rodzin repatriantów, a także osoby, które osiedliły się w Polsce poza procedurą repatriacji³⁾. Osoby te domagają się zawarcia polsko-ukraińskiej Umowy przede wszystkim z uwagi na brak możliwości sumowania polskich i ukraińskich okresów ubezpieczenia do nabycia prawa do świadczeń długoterminowych (emerytur i rent).

Związanie się polsko-ukraińską Umową to zalety nie tylko w dziedzinie społecznej, ale także w dziedzinie gospodarczej i ekonomicznej. Obecnie – wobec braku stosownej Umowy – za pracowników delegowanych z Polski na Ukrainę pracodawca jest zmuszony podwójnie opłacać składki na ubezpieczenia społeczne, tj. zarówno do systemu polskiego, jak i do systemu ukraińskiego. Takie rozwiązanie oczywiście wpływa na wzrost kosztów pracy i powoduje, że polskie inwestycje na Ukrainie stają się mniej opłacalne. Odpowiednie regulacje Umowy będą eliminowały podwójne opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne, a tym samym likwidowały jedną z przeszkód w rozwoju polsko-ukraińskich stosunków gospodarczych.

Uwzględniając powyższe – w opinii Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej – związanie Rzeczypospolitej Polskiej Umową o zabezpieczeniu społecznym z Ukrainą należy uznać za zasadne.

2. Dotychczasowy stan prawny

Pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą nie ma kompleksowych regulacji prawnych w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Do roku 1991 Strona polska współpracowała z Międzypaństwowym Funduszem Rentowym w Moskwie, który obejmował swoim działaniem całe terytorium byłego ZSRR, w tym terytorium obecnej Ukrainy. Na podstawie porozumienia zawartego w dniu 16 lutego 1960 r. między Ministrem Zabezpieczenia Społecznego RSFRR oraz Ministrem Pracy i Opieki Społecznej PRL, realizowany był transfer świadczeń emerytalnych i rentowych przyznanych przed wyjazdem na stałe do drugiego państwa. Transfer odbywał się za pośrednictwem Międzypaństwowego Funduszu Rentowego w Moskwie oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

---

²⁾ Obecnie repatriacja osób polskiego pochodzenia – zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.) – została ograniczona do azjatyckiej części byłego ZSRR i tym samym obywatele Ukrainy nie mogą repatriować się do Polski.

³⁾ W latach 1997 – 2004 blisko 9 tys. obywateli Ukrainy osiedliło się w Polsce poza procedurą repatriacji. Natomiast w latach 2004 – 2007 – w związku z ograniczeniem repatriacji do azjatyckiej części byłego ZSRR – już tylko 13 osób.

Po rozpadzie ZSRR w 1991 r. transfer świadczeń do Polski został wstrzymany, a świadczenia przekazywane z Polski nie były wypłacane osobom zamieszkałym w państwach byłego ZSRR. W celu zapewnienia zabezpieczenia materialnego osobom uprawnionym do świadczeń radzieckich zamieszkałym w Polsce oraz osobom uprawnionym do świadczeń polskich zamieszkałym na terytorium byłego ZSRR, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej nawiązało współpracę z odpowiednimi ministerstwami państw powstałych po rozpadzie ZSRR, które przejęły – w drodze sukcesji – zobowiązania wynikające z zawartego w 1960 r. polsko-radzieckiego porozumienia, określając równocześnie datę graniczną sukcesji.

Ministerstwo Socjalnego Zabezpieczenia Społecznego Ukrainy wskazało jako datę graniczną 31 grudnia 1991 r.

Wobec powyższego Zakład Ubezpieczeń Społecznych – za zgodą Ministra Pracy i Polityki Socjalnej – nawiązał bezpośrednią współpracę z instytucją ubezpieczeniową Ukrainy. W efekcie w dniu 19 maja 1993 r. zostało podpisane Porozumienie między Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a Funduszem Rentowym Ukrainy w sprawie wzajemnego przekazywania świadczeń emerytalno-rentowych dla osób uprawnionych zamieszkałych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz na Ukrainie. Porozumienie weszło w życie z dniem podpisania.

Zgodnie z trybem określonym w Porozumieniu z dnia 19 maja 1993 r. wzajemnemu przekazywaniu podlegają świadczenia emerytalno-rentowe przyznane – do czasu przesiedlenia – na podstawie wewnętrznych przepisów prawnych obowiązujących w Polsce lub na Ukrainie, pod warunkiem, że przesiedlenie się na pobyt stały na terytorium drugiej Strony nastąpiło nie później niż 31 grudnia 1991 r.⁴⁾

Z uwagi na to, że nie ma żadnych polsko-ukraińskich postanowień regulujących pozostałe zagadnienia z zakresu zabezpieczenia społecznego powstaje wiele niekorzystnych – dla obywateli obu Stron – zjawisk. Szczególnie dotkliwy jest:

- brak regulacji prawnych dotyczących transferu świadczeń osobom, które przesiedliły się na terytorium drugiego państwa po dniu 31 grudnia 1991 r. W obowiązującym stanie prawnym, świadczenia emerytalne i rentowe przysługujące z tytułu podlegania wyłącznie polskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego, przyznane osobom zamieszkałym za granicą, są wypłacane – na ich wniosek – osobie przez nich upoważnionej do odbioru, zamieszkałej w kraju, lub na rachunek bankowy emeryta lub rencisty w kraju. Oznacza to, że osoby zamieszkałe na Ukrainie, które uzyskały prawo do polskich emerytur lub rent po dniu 31 grudnia 1991 r. nie mogą ich otrzymywać w miejscu swego zamieszkania na Ukrainie, gdyż polskie ustawodawstwo w takim przypadku przewiduje wypłatę tych świadczeń tylko w Polsce.

---

⁴⁾ W I kwartale 2012 r. instytucja polska (ZUS) przekazywała świadczenia 13 osobom zamieszkałym na Ukrainie, a instytucja ukraińska 64 osobom zamieszkałym w Polsce.

Świadczenia przyznane przez instytucję ukraińską – w przypadku przeniesienia miejsca zamieszkania z Ukrainy do Polski nie są wypłacane (następuje jedynie jednorazowa wypłata świadczenia w wysokości odpowiadającej wysokości świadczeń za okres 6 miesięcy),

- brak możliwości uzyskania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych przez osoby, które przesiadliły się z Ukrainy do Polski po dniu 31 grudnia 1991 r. Zgodnie z ukraińskim ustawodawstwem osoby te, nawet w przypadku spełniania warunków wymaganych przez ustawodawstwo wewnętrzne nie uzyskują prawa do świadczeń, z uwagi na fakt zamieszkiwania poza granicami Ukrainy,
- brak możliwości uwzględnienia na prawo do świadczeń emerytalnych i rentowych okresów ubezpieczenia przebytych na terytorium drugiej Strony, co oznacza, że ustalając prawo do tych świadczeń, każde z państw bierze pod uwagę jedynie okresy ubezpieczenia przebyte na swoim terytorium. W efekcie osoby zainteresowane często nie mogą uzyskać prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, ani przy zastosowaniu wyłącznie polskich (lub ukraińskich) wewnętrznych przepisów ubezpieczeniowych, ani przy zastosowaniu – wobec braku Umowy – zasady sumowania okresów ubezpieczenia – stanowiącej standard w tego typu umowach,
- obowiązek podwójnego opłacania składek ubezpieczeniowych za pracowników polskich delegowanych do pracy na Ukrainę, gdyż osoby te podlegają ubezpieczeniu w państwie stałego zatrudnienia, czyli w Polsce i równocześnie w państwie czasowego zatrudnienia, czyli na Ukrainie. Takie podwójne oskładkowanie zwiększa koszty działalności polskich przedsiębiorstw na Ukrainie i hamuje przepływ pracowników.

Należy zwrócić uwagę, że mimo braku między Polską a Ukrainą kompleksowych uregulowań w zakresie zabezpieczenia społecznego, polskie ustawodawstwo, tj. wyżej powołana ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, pozwala osobom, które powróciły do kraju po dniu 22 lipca 1944 r. i zostały uznane za repatriantów uwzględniać okresy zatrudnienia za granicą na prawo i wysokość polskich świadczeń emerytalnych.

W efekcie powyższej regulacji osobie posiadającej status repatrianta, na prawo do polskiej emerytury są zaliczane okresy zatrudnienia przebyte na Ukrainie. Jeżeli w myśl polskich przepisów jest to okres ubezpieczenia (zatrudnienia) wystarczający do przyznania polskiej emerytury to wnioskodawca, po ukończeniu wieku emerytalnego, uzyskuje prawo do polskiej emerytury, mimo że niejednokrotnie nigdy w Polsce nie pracował.

3. Projektowany stan prawny

Przedstawiona Umowa odpowiada standardom międzynarodowym w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Umowa została oparta na podstawowych zasadach koordynacji systemów

zabezpieczenia społecznego, tj.:

- zasadzie równego traktowania – zgodnie, z którą osoby, do których stosują się postanowienia Umowy podlegają obowiązkom i korzystają z praw wynikających z ustawodawstwa drugiej Umawiającej się Strony na tych samych warunkach, co obywatele tej Umawiającej się Strony (art. 4 Umowy),
- zasadzie zachowania praw nabytych (eksportu świadczeń) – zgodnie, z którą świadczenia pieniężne nabyte na podstawie ustawodawstwa jednej Umawiającej się Strony nie mogą być zmniejszane, zawieszane, uchylane ani wstrzymywane z tego powodu, że osoba uprawniona do tych świadczeń ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony. Fakt zamieszkiwania w drugim państwie nie będzie miał negatywnego wpływu na prawo i wysokość wypłacanych świadczeń (art. 5 Umowy),
- zasadzie sumowania okresów ubezpieczenia – zgodnie, z którą następuje sumowanie okresów ubezpieczenia przebytych pod działaniem polskiego lub ukraińskiego ustawodawstwa, które w myśl tego ustawodawstwa wymagane są do nabycia lub zachowania prawa do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, a także do obliczania wymiaru tych świadczeń (art. 9, 10 i 12 Umowy).

Umowa ma na celu zapewnienie możliwej dla obu Umawiających się Stron koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Oprócz zapisów dotyczących wymienionych powyżej zasad koordynacyjnych zawiera ona także regulacje merytoryczne odnoszące się do poszczególnych dziedzin zabezpieczenia społecznego objętych zakresem przedmiotowym Umowy. Są to uregulowania dotyczące:

- właściwego ustawodawstwa (art. 6 – 8 Umowy)

Zgodnie z art. 6 Umowy osoby, do których zastosowanie będą miały jej postanowienia, będą podlegały ustawodawstwu tego państwa, na terytorium którego wykonują pracę. Zasadą jest więc obowiązywanie – w odniesieniu do danego zatrudnienia lub prowadzonej działalności na własny rachunek – ustawodawstwa państwa miejsca wykonywania pracy lub prowadzenia działalności.

Umowa przewiduje także pewne wyjątki od powyższej zasady. Wynikają one głównie z charakteru lub specyfiki wykonywanej pracy (zawodu) i powszechnie występują w tego typu umowach dwustronnych, jak też w przepisach wspólnotowych. Najistotniejszym – z punktu widzenia stosunków polsko-ukraińskich – będzie wyjątek dotyczący pracowników delegowanych (art. 7 ust. 1 Umowy). Zgodnie z tym artykułem pracownik polski, który zostanie oddelegowany przez swego pracodawcę do pracy na Ukrainie – nadal – przez okres 24 miesięcy, w zakresie zabezpieczenia społecznego, będzie podlegał przepisom polskim, a nie przepisom ukraińskim – co

wynikałoby z zasady ogólnej wyrażonej w art. 6 Umowy. Artykuł ten pozwala więc na pozostawienie pracownika w dotychczas mającym do niego zastosowanie systemie zabezpieczenia społecznego, bez konieczności zmiany systemu na okres delegowania pracownika. Ta regulacja będzie działała także w drugą stronę, tj. w odniesieniu do pracowników ukraińskich delegowanych do pracy do Polski.

– zasiłków dla bezrobotnych (art. 9 Umowy)

W celu nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych będą uwzględniane (w niezbędnym zakresie) okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, jednakże pod warunkiem że osoba zainteresowana bezpośrednio przed utratą pracy przeżyła okresy ubezpieczenia zgodnie z ustawodawstwem Umawiającej się Strony, u której ubiega się o prawo do zasiłku. W przypadku gdy okresy ubezpieczenia przebyte na terytorium jednej z Umawiających się Stron zostaną uwzględnione do ustalenia prawa do zasiłku zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony wówczas okres wypłaty zasiłku zostanie skrócony o okres, za który bezrobotny otrzymywał zasiłek na terytorium drugiej Umawiającej się Strony w czasie 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o zasiłek.

– świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa (art. 10 – 11 Umowy)

Świadczenia z tytułu choroby i macierzyństwa przyznane zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony będą wypłacane także za granicę, w przypadku gdy osoba uprawniona będzie przebywała na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, pod warunkiem że ustawodawstwo stosowane tak stanowi. Przy ustalaniu prawa do tego typu świadczeń będą sumowane – o ile to konieczne – także okresy ubezpieczenia przebyte na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Umowa nie przewiduje uregulowania kwestii świadczeń rzeczowych (zdrowotnych) z tytułu choroby i macierzyństwa. W trakcie zorganizowanych w Warszawie w dniach 28 – 30 października 2008 r. polsko-ukraińskich konsultacji w sprawie zawarcia umowy o zabezpieczeniu społecznym, Strona ukraińska poinformowała, że z uwagi na wewnętrzne ustawodawstwo obowiązujące na Ukrainie nie jest możliwe objęcie zakresem przedmiotowym Umowy świadczeń rzeczowych i żadna z obecnie wiążących Ukrainę dwustronnych umów o zabezpieczeniu społecznym nie zawiera uregulowań dotyczących tych świadczeń. W tej sytuacji polski resort zdrowia zajął stanowisko, zgodnie z którym świadczenia rzeczowe (zdrowotne) nie powinny być objęte zakresem przedmiotowym polsko-ukraińskiej Umowy⁵⁾.

---

⁵⁾ Stanowisko Ministra Zdrowia z dnia 18 lutego 2009 r. (znak: MZ-UZ-OPK-084-14766-1/ET/09).

- świadczeń emerytalno-rentowych (art. 12 – 16 Umowy)

W tym zakresie Umowa przewiduje, że uprawnienia do świadczeń emerytalno-rentowych będą ustalane z uwzględnieniem łączonych okresów ubezpieczenia przebytych w obydwu państwach, przy czym koszty tak ustalanych świadczeń będą obciążały instytucje ubezpieczeniowe każdej z Umawiających się Stron proporcjonalnie do okresów ubezpieczenia przebytych w danym państwie. Są to standardowe zapisy dotyczące ustalania prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych. Wysokość świadczeń będzie obliczana według następujących zasad:

- w przypadkach, gdy okresy ubezpieczenia przebyte tylko w Polsce dają prawo do emerytury lub renty w myśl polskich przepisów, wówczas ubezpieczony otrzyma polskie świadczenie wyliczone tylko na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych w Polsce, a druga Umawiająca się Strona (Ukraina) wypłaci pozostałą część świadczenia, przyznaną za okresy ubezpieczenia przebyte na jej terytorium. Wysokość przyznanej części świadczenia będzie odpowiadała sumie okresów ubezpieczenia przebytych na Ukrainie do sumy okresów ubezpieczenia przebytych w obydwu państwach,
- w przypadkach, gdy okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce nie dają prawa do polskiej emerytury lub renty oraz okresy ubezpieczenia przebyte na Ukrainie nie dają prawa do ukraińskiej emerytury lub renty, każde z państw ustali prawo do świadczenia na podstawie sumy okresów ubezpieczenia przebytych w obydwu państwach i będzie je wypłacać w wysokości odpowiadającej sumie własnych okresów ubezpieczenia do ich sumy uzyskanej w obydwu państwach.

Powyższe oznacza obowiązek stosowania zasady „pro rata temporis” (proporcji okresów), zgodnie z którą ustalanie częściowych świadczeń (z zastosowaniem sumowania okresów) będzie obligatoryjne tylko w tych przypadkach, gdy w żadnym z państw nie ma on prawa do emerytury lub renty w pełnej wysokości lub gdy jest to dla zainteresowanego korzystniejsze.

Trzeba zauważyć, że przyjęcie powyższego uregulowania dla osób posiadających status repatrianta byłoby równoznaczne z tym, że polskie instytucje ubezpieczeniowe nie przyznawałyby polskich świadczeń emerytalnych za okresy zatrudnienia przebyte na terytorium Ukrainy, jak czynią to obecnie. W takim przypadku część repatriantów, szczególnie tych posiadających wyłącznie okresy zatrudnienia przebyte na Ukrainie, wprawdzie zyskałaby prawo do emerytury z Ukrainy, ale jednocześnie utraciłaby prawo do polskiej emerytury, która nawet jeżeli jest przyznana i wypłacana w wysokości najniższej polskiej emerytury, to prawdopodobnie jest świadczeniem wyższym niż świadczenia przyznawane na Ukrainie.

Repatrianci z Ukrainy przybywający do Polski to często osoby starsze, posiadające długi staż ubezpieczeniowy przebyty na Ukrainie, które po osiedleniu się w Polsce zazwyczaj nie podejmują zatrudnienia, a tym samym nie są objęte polskim ubezpieczeniem społecznym. Wprawdzie długi

staż ubezpieczeniowy przebyty na Ukrainie – po wejściu w życie Umowy – uprawniałby ich do świadczenia otrzymywanego z instytucji ubezpieczeniowej Ukrainy, jednak po jego przeliczeniu na walutę polską mogłoby się zdarzyć, że wysokość tego świadczenia byłaby bardzo niska, szczególnie w odniesieniu do kosztów utrzymania w Polsce. Możliwe byłyby przypadki, w których mimo zawarcia dwustronnej Umowy między obu państwami – wbrew oczekiwaniu osób zainteresowanych – świadczenia przyznane i wypłacane niektórym repatriantom przez instytucje ubezpieczeniowe Ukrainy, z zastosowaniem reguł wynikających z tej Umowy, byłyby niższe niż świadczenia aktualnie przez nich otrzymywane na podstawie polskich przepisów.

W celu uniknięcia tego typu niekorzystnych sytuacji w Umowie zawarto rozwiązanie polegające na tym, że świadczenia emerytalno-rentowe, które zostały przyznane do czasu wejścia w życie Umowy, zostaną uznane jako prawa nabyte i nie będą poddane rewizji z mocy prawa. Jednakże na podstawie art. 28 ust. 4 Umowy będzie możliwe dokonanie ustalenia wysokości świadczenia, z uwzględnieniem postanowień Umowy, na wniosek świadczeniobiorcy, przy zachowaniu gwarancji wypłaty świadczeń w wysokości nie niższej niż dotychczas wypłacane. Oznacza to, że jeżeli w wyniku ustalenia prawa do świadczenia z uwzględnieniem postanowień Umowy, wysokość przyznanych świadczeń (ukraińskich lub sumy świadczeń polskich i ukraińskich) będzie niższa od wysokości polskich świadczeń aktualnie wypłacanych, polska instytucja właściwa zapewni uzupełnienie wysokości przyznanych świadczeń do wysokości świadczeń dotychczas wypłacanych.

– świadczeń z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej (art. 17 i 18 Umowy)

W tym zakresie Umowa przewiduje, że prawo do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych będzie ustalane zgodnie z ustawodawstwem, któremu podlegał pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek w chwili wypadku lub wykonywania pracy niosącej ryzyko powstania choroby zawodowej.

W odniesieniu do świadczeń z tytułu choroby zawodowej Umowa przewiduje, że jeżeli ich przyznanie jest uzależnione:

- od stwierdzenia danej choroby po raz pierwszy na terytorium Umawiającej się Strony, warunek ten uważa się za spełniony także, jeżeli choroba ta zostanie stwierdzona po raz pierwszy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony,
- od wykonywania pracy, która tę chorobę spowodowała przez określony czas, uwzględnia się także okres wykonywania tego samego rodzaju pracy zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.

W przypadku gdy osoba pobierająca świadczenia z tytułu choroby zawodowej będzie wykonywać na terytorium drugiego państwa pracę mogącą spowodować pogłębienie się choroby zawodowej i choroba ta faktycznie ulegnie pogłębieniu, instytucja drugiego państwa przyzna świadczenie uzupełniające.

– zasiłków pogrzebowych (art. 19 Umowy)

Zasiłki pogrzebowe będą przyznawane i wypłacane przez właściwą instytucję tej Umawiającej się Strony, której ustawodawstwo ma zastosowanie do pracownika, osoby pracującej na własny rachunek oraz emeryta lub rencisty w chwili śmierci. Jednakże, jeżeli prawo do zasiłku pogrzebowego będzie przysługiwało zgodnie z ustawodawstwem obu Umawiających się Stron wówczas właściwą do wypłaty zasiłku będzie instytucja miejsca zamieszkania zmarłego w chwili jego śmierci.

Zawarte w Umowie zasady ustalania prawa do świadczeń oraz ich wypłaty będą obowiązywały od dnia wejścia w życie Umowy. Postanowienia Umowy nie będą uzasadniały roszczeń o wypłatę świadczeń za okres przed jej wejściem w życie, ale okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron przed dniem wejścia w życie Umowy będą uwzględniane przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń przyznawanych na jej podstawie.

Umowa zawiera także uregulowania administracyjne, odnoszące się np. do: pomocy administracyjnej i prawnej (art. 21 Umowy), ochrony danych osobowych (art. 22 Umowy), zwolnienia z opłat i uwierzytelnień (art. 23 Umowy), składania dokumentów (art. 24 Umowy), stosowanego języka (art. 25 Umowy), wypłaty świadczeń (art. 26 Umowy), rozstrzygania sporów (art. 27 Umowy).

Należy zauważyć, że zakresem przedmiotowym Umowy nie zostaną objęte świadczenia dla tzw. „służb mundurowych”, z uwagi na to, że polskie ustawodawstwo:

– wyklucza możliwość sumowania okresów przebytych w służbie w Polsce (np. w Wojsku Polskim)⁶⁾ z okresami odpowiedniej służby przebytymi na Ukrainie (np. w Wojsku

---

⁶⁾ Zgodnie z ustawą z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.) w celu uzyskania prawa do emerytury wojskowej wymagane jest posiadanie 15 lat służby wojskowej w Wojsku Polskim.

Ukraińskim). W celu uzyskania prawa do świadczeń nie jest więc możliwe skorzystanie z zasady sumowania okresów i uwzględnienie na prawo do polskich „świadczeń mundurowych” okresów służby przebytych w ukraińskich „służbach mundurowych”,

- umożliwia – w oparciu o polskie ustawodawstwo wewnętrzne⁷⁾ – transfer „świadczeń mundurowych” do tych państw, z którymi zawarto umowy o zabezpieczeniu społecznym, mimo iż świadczenia te nie są objęte zakresem przedmiotowym tych umów. Oznacza to, że zawarcie umowy z Ukrainą umożliwi transfer „świadczeń mundurowych” także osobom do nich uprawnionym, a zamieszkałym na Ukrainie.

Umowa będzie miała rangę ratyfikowanej umowy międzynarodowej. Związanie Rzeczypospolitej Polskiej Umową nastąpi w trybie określonym w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443, z późn. zm.), tj. w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (tzw. duża ratyfikacja). Umowa zostanie zawarta na czas nieokreślony.

4. Skutki wejścia w życie Umowy

Chcąc określić przewidywane skutki wejścia w życie polsko-ukraińskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym, należy stwierdzić, że przyjęcie i wprowadzenie w życie jej uregulowań z pewnością zapewni:

- możliwość uwzględniania okresów ubezpieczenia przebytych na Ukrainie w celu ustalenia prawa i wysokości polskich świadczeń (i odwrotnie). Uregulowanie to będzie korzystne dla osób posiadających okresy zatrudnienia na Ukrainie, zamieszkałych w Polsce i nieposiadających statusu repatrianta. Tej grupie osób Umowa da możliwość sumowania okresów ubezpieczenia przebytych na Ukrainie i w Polsce, co niejednokrotnie przesądzi o nabyciu prawa do częściowej emerytury przyznanej przez instytucje ubezpieczeniowe Polski i Ukrainy oraz jej wypłacie w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy,
- transfer świadczeń emerytalno-rentowych oraz z tytułu choroby i macierzyństwa osobom uprawnionym zamieszkałym na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

---

⁷⁾ Zgodnie z art. 57 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.) oraz art. 63 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.).

Natomiast rozwiązanie dotyczące osób posiadających status repatrianta i uprawnionych już do polskich świadczeń emerytalno-rentowych:

- umożliwi uzyskanie – za okresy ubezpieczenia przebyte na Ukrainie – prawa do ukraińskich świadczeń emerytalno-rentowych, co niejednokrotnie dla tych osób ma znaczenie nie tylko finansowe, ale często prestiżowe. Repatriantom trudno jest zrozumieć brak możliwości otrzymania prawa do ukraińskich świadczeń za niejednokrotnie kilkudziesięcioletni okres ciężkiej pracy na Ukrainie. Obecna sytuacja rodzi w nich poczucie krzywdy,
- stworzy gwarancje wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych w kwocie nie niższej niż obecnie otrzymywane.

Ponadto postanowienia dotyczące właściwego ustawodawstwa – poprzez eliminację podwójnego opłacania składek ubezpieczeniowych – mogą przyczynić się do poprawy współpracy gospodarczej między Polską a Ukrainą, przede wszystkim pozytywnie wpłynąć na decyzje polskich przedsiębiorstw o podejmowaniu nowych inwestycji na Ukrainie, jak też decyzje ukraińskich przedsiębiorstw w sprawie realizacji usług eksportowych w Polsce. Z uzyskanych przez Ministerstwo danych wynika, że od kilku lat utrzymuje się tendencja wzrostowa w zakresie zainteresowania ukraińskich przedsiębiorstw i pracowników zatrudnieniem w Polsce⁸⁾. Rośnie także zainteresowanie polskich przedsiębiorstw możliwością delegowania polskich pracowników do pracy na Ukrainie.

Wejście w życie każdej umowy o zabezpieczeniu społecznym oczywiście wiąże się z określonymi skutkami finansowymi. Dokładne, a nawet szacunkowe określenie tych skutków – wobec braku wymaganych danych – nie jest możliwe. Jednak można tu rozgraniczyć następujące kwestie, tj. skutki finansowe dla budżetu państwa, skutki finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego oraz skutki finansowe dla funduszy ubezpieczeniowych.

Analizując możliwe skutki finansowe dla budżetu państwa, trzeba zwrócić uwagę, że wejście w życie polsko-ukraińskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym:

- 1) nie spowoduje wydatków budżetu państwa z tytułu finansowania świadczeń rzeczowych (zdrowotnych), gdyż świadczenia te nie są objęte zakresem przedmiotowym Umowy, a w przypadku tego typu umów zazwyczaj właśnie świadczenia rzeczowe rodzą najpoważniejsze skutki finansowe dla budżetu państwa;

---

⁸⁾ W 2006 r. obywatelom Ukrainy wydano 3 533 pozwoleń na pracę w Polsce, w tym 285 pozwoleń dla pracowników delegowanych w ramach eksportu usług. W 2007 r. pozwoleń tych wydano już 4 750, w tym 899 pozwoleń dla pracowników delegowanych w ramach eksportu usług. W 2008 r. wydano 5 400 pozwoleń na pracę, w tym 921 pozwoleń dla pracowników delegowanych w ramach eksportu usług. W 2009 r. wydano 9 504 pozwoleń, w tym 696 pozwoleń dla pracowników delegowanych w ramach eksportu usług. W 2010 r. wydano 12 894 pozwoleń, w tym 444 dla pracowników delegowanych w ramach eksportu usług. W 2011 r. wydano 18 669 pozwoleń, w tym 669 dla pracowników delegowanych w ramach eksportu usług (typ zezwolenia D).

2) może spowodować wzrost wydatków z tytułu finansowania – objętych zakresem przedmiotowym Umowy – zasiłków z tytułu bezrobocia. Wprawdzie zasiłki te finansowane są z Funduszu Pracy i znajdują pokrycie w opłacanej składce, ale w przypadku niedoborów środków z Funduszu Pracy braki są finansowane z budżetu państwa. Należy jednak zwrócić uwagę, że w Umowie jest ograniczenie wypłaty tych świadczeń do miejsca zamieszkania osoby uprawnionej na terytorium tej Umawiającej się Strony, której instytucja przyznała zasiłek. Nie jest zatem przewidziany transfer zasiłków dla bezrobotnych do miejsca zamieszkania uprawnionego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony. Oznacza to, że nawet w przypadku gdy obywatel Ukrainy uzyska prawo do polskiego zasiłku dla bezrobotnych – w wyniku zsumowania polskich i ukraińskich okresów ubezpieczenia – świadczenie to będzie wypłacane wyłącznie osobom, obywatelom Ukrainy, zamieszkałym w Polsce. Natomiast osoby, które uzyskują pozwolenie na pracę, na czas określony, a następnie wrócą do swego miejsca zamieszkania na Ukrainie nie będą miały transferowanych zasiłków do miejsca swego zamieszkania na Ukrainie.

Uwzględniając powyższe, można stwierdzić, że wejście w życie polsko-ukraińskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym nie spowoduje znacznych skutków finansowych dla budżetu państwa. Można przyjąć, że będą to skutki na granicy błędu statystycznego (poniżej 1 ‰ PKB).

Żadne świadczenia objęte zakresem przedmiotowym Umowy nie są finansowane ze środków jednostek samorządu terytorialnego. Dlatego też można stwierdzić, że wejście w życie polsko-ukraińskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym nie będzie miało wpływu na finanse jednostek samorządu terytorialnego.

Zakres przedmiotowy Umowy oznacza, że skutki wejścia jej w życie będą obciążały głównie fundusze ubezpieczeniowe, tj.: Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oraz Fundusz Emerytalno-Rentowy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Wpływ regulacji polsko-ukraińskiej Umowy na dochody i wydatki tych Funduszy jest trudny do oszacowania. Należy tu zwrócić uwagę na następujące czynniki:

- 1) wejście w życie Umowy nie będzie miało wpływu na świadczenia już wypłacane, w trybie określonym Porozumieniem z dnia 19 maja 1993 r. Będą one nadal wypłacane w dotychczasowych wysokościach;
- 2) wejście w życie Umowy nie spowoduje wzrostu wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu świadczeń przyznawanych – zgodnie z polskim ustawodawstwem – osobom posiadającym status repatrianta, a może wpłynąć na zmniejszenie tych wydatków. Przyjęte w projekcie rozwiązania gwarantują, że repatrianci nie otrzymają świadczeń niższych, niż obecnie otrzymywane. W przypadku gdy na wniosek repatrianta nastąpi ponowne rozpatrzenie prawa do świadczenia – z uwzględnieniem okresów ubezpieczenia przebytych na Ukrainie

– i ustalenie jego wysokości, w efekcie czego wnioskodawca uzyska prawo do częściowego świadczenia ukraińskiego, wówczas instytucja polska będzie zobowiązana do wypłaty kwoty uzupełniającej wysokość ponownie ustalonego świadczenia, przyznanego za okresy ubezpieczenia przebyte na Ukrainie i w Polsce lub za okresy ubezpieczenia przebyte wyłącznie na Ukrainie. Takie rozwiązanie spowoduje zmniejszenie wysokości kwot wypłacanych przez Fundusz Ubezpieczeń Społecznych o wysokość świadczeń przyznanych i wypłacanych przez instytucję ukraińską;

- 3) wejście w życie Umowy nie spowoduje wzrostu wydatków funduszy ubezpieczeniowych w odniesieniu do osób objętych tzw. „nowym systemem emerytalnym”. Polska instytucja ubezpieczeniowa będzie zobowiązana do wypłaty świadczeń wyłącznie za okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce, a uzyskanie do nich prawa nie będzie zależne od konieczności osiągnięcia określonego stażu ubezpieczeniowego. Oznacza to, że w przypadku świadczeń przyznawanych tej grupie osób nie będzie zachodziła potrzeba sumowania okresów ubezpieczenia w celu uzyskania prawa do polskiego świadczenia. W efekcie nie wpłynie to na zwiększenie grupy osób uprawnionych do polskich świadczeń emerytalnych i rentowych, a jedynie będzie stanowiło realizację wcześniejszych zobowiązań wynikających z faktu pobierania składek na ubezpieczenia społeczne;
- 4) wejście w życie Umowy spowoduje wzrost kosztów wypłaty świadczeń należnych z polskiego systemu zabezpieczenia społecznego, do których prawo – bez wejścia w życie Umowy – by nie powstało. Kwestia ta dotyczy osób objętych tzw. „starym systemem emerytalnym”, które posiadają okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce, ale w wymiarze zbyt krótkim dla przyznania prawa do polskich świadczeń długoterminowych (emerytur, rent). Po wejściu w życie Umowy i zastosowaniu zasady sumowania okresów część z tych osób uzyska prawo do polskich świadczeń emerytalno-rentowych. Jednakże liczba osób, posiadających polskie i ukraińskie okresy ubezpieczenia, która po ich zsumowaniu uzyska prawo do polskich świadczeń z zabezpieczenia społecznego nie jest znana. W związku z tym wydatki związane z przyznaniem prawa do tych świadczeń także trudno jest przewidzieć. Biorąc jednak pod uwagę, że polska instytucja ubezpieczeniowa będzie wypłacała świadczenia wyłącznie za okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z polskim ustawodawstwem, a potencjalna grupa osób, do której mogłaby mieć zastosowanie zasada sumowania okresów nie będzie duża⁹⁾ (z pewnością zdecydowanie mniejsza niż w przypadku umów zawartych z Kanadą, USA, Australią) należy przypuszczać, że wydatki te nie będą stanowiły istotnego obciążenia dla

---

⁹⁾ Można przypuszczać, że objęłaby pewną część osób spośród 9 tys., które w latach 1997 – 2004 osiedliły się w Polsce poza procedurą repatriacji oraz pewną grupę członków rodzin 1 tys. osób, które w latach 1997 – 2004 repatriowały się do Polski, o ile osoby te posiadają polskie okresy ubezpieczenia.

funduszy ubezpieczeniowych; dodatkowo wydatki te należy traktować jako realizację wcześniejszych zobowiązań wynikających z pobierania składek na ubezpieczenia społeczne;

- 5) wejście w życie Umowy może spowodować wzrost kosztów transferu świadczeń do miejsca zamieszkania osoby do nich uprawnionej, zamieszkałej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony. Jednakże wydatki z tytułu transferu polskich świadczeń emerytalno-rentowych na Ukrainę nie powinny być traktowane jako dodatkowy koszt funduszy ubezpieczeniowych, gdyż tego typu koszt jest ponoszony także w przypadku wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych w kraju;
- 6) corocznie wzrasta liczba obywateli Ukrainy podejmujących legalne zatrudnienie w Polsce co wpływa na wzrost opłacanych – do polskiego systemu – składek ubezpieczeniowych, a tym samym wzrost dochodów funduszy ubezpieczeniowych.

Oczywiście rozważania na temat wpływu regulacji polsko-ukraińskiej Umowy na dochody i wydatki funduszy ubezpieczeniowych zostały oparte na szeregu założeniach, które w rzeczywistości nie muszą przybrać zakładanych wielkości. Można jednak przyjąć, że nawet przy pewnych odchyleniach od przyjętych założeń związane się polsko-ukraińską Umową nie spowoduje istotnych kosztów dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Szacunki po Stronie ukraińskiej nie są znane.

5. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowy polsko-ukraińskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym oraz postanowienia art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji RP, tj. fakt, że Umowa dotyczy spraw uregulowanych w ustawach, podlega ona ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie. Dlatego też związanie Rzeczypospolitej Polskiej Umową nastąpi w trybie określonym w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443, z późn. zm.), tj. w drodze ratyfikacji.

a) podmioty prawa krajowego, których dotyczy Umowa

Postanowienia Umowy będą miały zastosowanie do pracowników i osób pracujących na własny rachunek, podlegających ubezpieczeniu społecznemu na terytorium każdej z Umawiających się Stron, jak również do członków ich rodzin i innych osób uprawnionych, pozostałych po śmierci żywiciela.

Umowa będzie miała szczególne znaczenie dla osób fizycznych w zakresie uzyskiwania prawa do świadczeń z tytułu: starości (emerytury), niezdolności do pracy (renty), bezrobocia (zasiłki dla bezrobotnych), śmierci (renty rodzinne, zasiłki pogrzebowe).

Umowa nie dotyczy bezpośrednio osób prawnych, ale rozwiązania w niej przyjęte mogą przyczynić się do poprawy sytuacji polskich osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Ukrainy,

b) sposób, w jaki Umowa dotyczy spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym

Postanowienia Umowy odnoszą się do spraw uregulowanych w następujących ustawach:

- 1) ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.),
- 2) ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.),
- 3) ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 189, z późn. zm.),
- 4) ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.),
- 5) ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.),
- 6) ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512, z późn. zm.),
- 7) ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322, z późn. zm.),
- 8) ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.),

c) środki prawne, jakie powinny zostać przyjęte w celu wykonania Umowy

Wejście w życie Umowy nie pociągnie za sobą konieczności dokonywania zmian w polskim ustawodawstwie wewnętrznym. Wymogiem niezbędnym jest jedynie zawarcie przez obie Umawiające się Strony Porozumienia Administracyjnego (wykonawczego) w sprawie stosowania Umowy. Porozumienie to – wraz z Umową – zostało podpisane w Kijowie dnia 18 maja 2012 r. i zacznie obowiązywać wraz z wejściem w życie polsko-ukraińskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym.